

895 שיעור - Dealing with Snow

I. אם יש איסור מוקצה על השלג שנפל מערב שבת

- (א) עיין שבת (ה"ב): אין מרזקינן את השלג בשביל שיזוכו מימיו משמע משם דאין על שלג שנפל מע"ש שם מוקצה. ולכן מותר ליתן כלי תחת הדלף בשבת (של"ח - ח) וכ"כ המ"ב (של"ח - סק"ל) דאין על המטר היורד שם מוקצה או נולד וגם אם הוא ראוי רק לשתיית בהמה
- (ב) החתם סופר (סימן פ"ט) הניח בצ"ע, אם מותר לטלטל שבירי הקרח שבכלי לאחר ששברם משום שבירי כלים שנשברו בשבת אבל שלג מותר לטלטל אפילו לדעת החת"ס משום דלא שייך הטעם דשבירי כלים וכן כתב השו"ת מאמר מרדכי (סימן 3)

II. אם יש איסור נולד על השלג שנפל בשבת

- (א) עיין בתוספות (רי"ג זיל"ה ד"ה "קס"ד) אמנם לפי מסקנת הגמרא (עירוזין מ"ו) דאמרינן מיא בעבים מינד ניידי היו המים בעולם ולא הוה מוקצה או נולד אמנם הפמ"ג (נפתיסה כוללת דיני מוקצה להלכות יו"ט חות כ"ט) סבר דאסור משום נולד אם נפל בשבת וצ"ע
- (ב) עיין בשמירת שבת כהלכתה (ט"ז הערה ק"ג) דידוע שהשלג נעשה רק סמוך לירידת הגשם על האדמה ונמצא שלא היה כלל מאתמול ואפ"ה מבואר דאין זה חשיב נולד ועיין שם (פרק י - הערה י"ד) דלא אסור נולד אלא בנשתנה למעלותא משלג למים ולא להיפך משום שנשתנה לגריעותא ממים לקרח ולכן מותר לעשות קרח ממים בשבת ויום טוב (לשיטתו)
- (ג) וי"א דר' משה פיינשטיין סבר דבזמן הזה דאין שימוש לשלג והוא מוקצה (ספר טלטולי שבת 165 דף) וע"ע בספר הלכות שבת (דף 120 הערה ש"ל)

III. שלג בשבת

- (א) שביל שהשלג כבר נימוח ואפשר לעבור בו האם מותר ללכת בצידי הדרך ולדרוס על השלג שלא נדרס עדיין או דכל ההיתר לדרוס על השלג הוא דא"א להזהר בזה (ט"ז ש"כ - י) ולכאורה יש להתיר משום דאינו מתכוין להמים או לעשות רשימה בהשלג והוא פסיק רישא דלא ניהא ליה והוי כלאחר יד והמים הולך לאיבוד והרשימה הוי ג"כ אינו מתקיים וגם יש לו תענוג לילך דוקא על גבי השלג ודומה להולך על גבי עשבים במקום שיש לו שביל בלא עשבים
- (ב) בגד שירד עליו שלג והשלג לא נמס עדיין מותר לנערו בקלות אבל יזהר שלא לנערו בחזקה (בה"ל ש"ז - ד"ה מן הטל)
- (ג) יכול להגביה מכנסים שלו, שלא יתלכלך בשלג אבל רק מעט ולא הרבה דנעשה כמרזב (מ"ב ש"ה - ק"ח) ולא דרך מלבוש הוא ודעת השו"ע (ש"ח - ה"ב) אפילו הרבה מותר ודעת הט"ז אפילו מעט אסור אמנם טליתו אסור אפילו להגביה מעט אבל להתנאות מותר (ש"ח - ה"ב)
- (ד) נפל שלג וכיסה הקנים של הצורת הפתח עדיין מותר לטלטל דאין השלג מבטל הצורת הפתח עיין בשו"ת האלף לך שלמה (ק"ט) דשלג לא מבטלי מחיצתא מכוח דסופו לחזור ואינו דומה לקרישת המים שדנו בזה הט"ז להחמיר אפילו בקיץ (שס"ג - כ) והמג"א (ה"ב) להחמיר עכ"פ בשעת קרישה אמנם אפילו בקרישת המים בנהר הרבה מקילים (החת"ס ואבן העזר) עיין בספר תיקון עירובין (דף ק"ח) ועיין במ"ב (שס"ג - ק"ח)
- (ה) תל של שלג גבוה עשרה טפחים, ורחב ארבעה על ארבעה טפחים ושהוא עומד ברה"ר ונפל כובע על גבו אם יכול ליטול הכובע משם שמעתי מרב מנשה קליין וגם מרב יצחק זילברשטיין דתל שלג הוי רשות היחיד כל זמן שגבוה עשרה ורחב ארבעה ודומה לכובע שנפל על גבי הקאר שעומד ברה"ר אם נפל במקום שגבוה עשרה, ואפשר אף אם מרכיז ראשו על גבו אסור אם לא שמרכיז שם ראשו ורובו או שיעלה על הקאר או על גבי השלג ושם ילבש אותו ואפשר לענין צורת הפתח שהוא היכר על איסור דרכנין יש להקל משא"כ הוצאה שהוא איסור דאורייתא יש להחמיר ואם הוא עומד בכרמלית ומרכיז ראשו ע"ג התל שלג ושם לובש את הכובע שרי דבכרמלית אפילו לענין שתיה סגי להרכיז שם ראשו לחוד (ש"י - ה) ועיין בערוך השלחן (שס"ז - ט"ו) דאפשר מחיצה של שלג כשר לצורת הפתח (ספר רשויות ועירובין ח - ה) וספר עירובין דף ע"ח
- (ו) אם היה המכסה של הפח אשפה מכוסה בשלג בין השמשות לא נעשה המכסה בסיס להשלג שהוא מוקצה, דלא נחשב כמניח אלא בשוכח ולכן אם מטה הפח על צדה והשלג נופל מהמכסה יכול להשתמש בפח אשפה ואם יש בפח האשפה דבר מוקצה מכבר אסור לטלטלו אפילו ברשות היחיד ועיין באג"מ (ה - כ"ז - ל"ז) דשלג הוי מוקצה
- (ז) מותר לומר לנכרי לפנות את השלג מהכניסה לבית שכרשות הרבים - עיין במלאכים אמנין (ו - כ"ו) וכ"כ השו"ת משנה הלכות (ד - מ"ה) משום דהנכרי יכול להעבירו פחות פחות מד' אמות וגם יכול לפנותו בידיו וברגליו ומביא המרא לנוחיות עצמו וכפרט שהוא מלאכה שאינה צריכה לגופה ועוד יש לצרף את שיטת הראב"ה שהביאו הב"י (ש"י) דאם אפשר לעשותו ע"י ישראל כגון ברה"ר דיכול להביאו ע"י מחיצות בני אדם שרי אמירה לנכרי ועוד והעיקר דהוי הזיקא דרבים כמו קוץ וגחלת ברשות הרבים וכמו מחט או זכוכית על השלחן בביתו מ"מ אין להתיר ע"י ישראל גדול או אפילו ע"י קטן דהוי זלזול שבת טפי (ד"ע)

ה) קרח או שלג המצטבר על החלון בימות החורף מותר להסירו במכרשת דאין בזה משום סתירת בנין דהרי אינו עומד להתקיים שם ולא דמי לקרח עבה שעל גבי גג הבית (שו"ת הר צבי ח' - רפ"ח) שמתקיימת משך זמן רב יותר (ספר הנותן שלג דף 122) ואפשר גם על חלון הקאר שעומד ברשות היחיד יש להקל וצ"ע ואבאר

ט) מכונית החונה במקום האסור ברחוב מפני ניקוי השלג אי שרי לפעולו ע"י נכרי שלא יקבל קנס מן המדינה - והביאו השבט הלוי (ו' - קל"ג - 3) דאין לסמוך על שיטת בעל העיטור שהביא הרמ"א (רע"ו - 3) ועוד דאיכא בזיון וזלזול שבת ומ"מ צריך עיון אם יש להתיר ברמיזה שלא דרך ציוו או באמירה לאמירה

י) מי ששהה זמן רב בשלג וקפא ובא לכלל סכנת frostbite חובה לחלל עליו שבת כדי להצילו וכן פסקו שמעיה ואבטליון במעשה דהלל (יומא ל"ה): וכן כתב הכף החיים (שכ"ח - קי"ז) דאם נצטנן מחמת השלג מותר לעשות לו מדורה והכל לפי הענין

יא) אם יכול לדרוס שלג ברגליו כדי למולך דרך לאחריים - עיין בשו"ע (ש"כ - י"ג) דהדרוס שלג ברגליו ואינו חושש ואף אם השלג נימוח עי"ז לית לן בה כיון שהוא אינו מתכוון לזה והט"ז כתב דכיון שהוא דבר שא"א ליזהר בזה לא גזרו ביה וע"ע במ"ב (שכ"ח - סק"ז) שכתב בשם המג"א דאסור להשתין על טיט משום לש ואפילו הוא בר גיבול וגם פסיק רישא דלא נוחא ליה אמנם הבית מאיר מתיר מטעם זה אבל כל זה משום דאינו מתכוון לריסוק או לרישום ברגליו ולעשות דרך למי שהולך אחריו וע"ע (ש"כ - י"ד) דהר"מ מרוטנבורג התיר להטיל מי רגלים בשלג והרא"ש היה נזהר ולא דומה לדריסת השלג דשם א"א להזהר בזה אבל הכא בדרך כלל אפשר לשהות

יב) ועיין בשמירת שבת כהלכתה (כ"ה - ט) דמותר לפזר אפר או חול אפילו הוא מוקצה אם אינו רה"ר ברחוב שנתכסה קרח או שמן והוא חלק כדי למניע החלקת ההולכים שם

יג) לגלוש בסקי (skis) אין איסור ברור דהוי בגדו ותכשיטו אמנם מי שהולך בסקי אינו תכשיט ויש אוסרים משום עובדא דחול

יד) סודר שנקרא SCARF מותר לכרכה סביב פניו שדרכה ללבשו כך בחורף לחימום הגוף ודומה לבתי אזנים ולא לבתי ידים (ד"ע)

IV. אין ללבוש פלעסטיק ע"ג מנעלים כדי להקל הלבשת הערדליים על המנעלים ולצאת בו ואע"ג דאיתא נסימן ש"ג סעיף ט"ו דיוצאין במוך שנותנין בסנדל שאני התם שהמוך משמש לרגלי אדם בעת הילוכו משא"כ בהפלעסטיק הנ"ל ודומה להוצאת shoehorn במנעל וגרוע מזה שדרכו בכך בחול ויש חשש איסור תורה ואם הפלעסטיק משמש לרגלו אולי יש להתיר וכן הסכים לי רב דוד פיינשטיין ואכמ"ל

V. פיזור מלח על גבי קרח שבמדרגות וכדומה

עיין בשו"ת מחזה אליהו (ס"ז) שכתב דלדעת הרמב"ם (כ"ח - י"ג) ורש"י (ב"ב): דדוקא מרסק בידים אסור אבל ריסוק ממילא מותר וגם לדעת בעל התרומות יש להתיר משום ג' טעמים (ע' דלדעת הרמ"א (ש"ס - ט"ז) במקום צורך גדול יש להתיר (ב' דלדעת הפמ"ג בראש יוסף (ש"ב ל"ה): ששיטת התרומות הוא שאם המניח ברד כנגד החמה ואין בדעתו לטלטלו כלל בשבת אין בהנחה זו שום איסור רק בטלטול אחר שנמס יש איסור (ג' אין המים הנמס עומד וניכר אלא נבלע בתוך השלג והוי כנותן שלג וברד לתוך כוס ומותר ולכאורה זה רק גרם מוליד ודומה להשו"ע (ש"ס - ט"ז) ובמקום צורך פסק הרמ"א דאין להתיר

IV. פסקי רב חיים קניבסקי שהובא בספר הנותן שלג

א) מותר לבקש מגוי להכשיך שביל ע"י שהוא מפנה את השלג לצדדים או שהגוי דורס על השלג ועל ידי כך נהיה שביל דהוי שבות דשבות לצורך מצוה (דף 226)

ב) יש שביל שכבר נדרס ונמוח ואפשר לעבור בו מ"מ מותר ללכת בצידי הדרך ולדרוס על השלג שלא נדרס עדיין (דף 223)

ג) אסור לפזר מלח על הכביש מחשש החלקת ההולכים שמתחיל הריסוק מיד וצ"ע (דף 222)

ד) אסור לתת בתא ההקפאה בשבת וכיו"ט מים לעשותם קרח שהתשובות דובב מישרים (ב' - נ"ה) החמיר בזה ויש חולקין (דף 217)

ה) מותר לנער בחוזק שלג שירד על כסוי הנילון שעל הכובע דבנילון לא שייך סחיטה וליבון (דף 206)

ו) במקומות שיש שלג על הארץ וההליכה בעזרת מקל מסייעת לאדם שלא להחליק וליפול אסור לצאת בשבת עם המקל כשאין עירוב (דף 198)

ז) מי שיש על סוליות נעליו אותיות וצורות מותר לילך על השלג שהוא פ"ר דלא נח"ל בדרבנן ח) כשהולך בשבת ברה"ר ויורד שלג על בגדיו יכול להמשיך בהליכתו ואין צריך להסיר את השלג (דף 194)